

Ivan Cankar

NA KLANCU

V BORNÍ KOCÍ KI JE STALA
NA TEMELJU TE HIŠE SE JE
KROJACU JOZEFU CANKAR
JU IN NEŽI ROJ-PIVK DNE 10
MAJA 1876 RODIL KOT OSMI
OD DVANAJSTERO OTROK

IVAN CANKAR
SLOVENSKI PISATELJ

NASTANEK ROMANA

- Cankarjevo najdaljše epsko besedilo – 1902
- spomini na lastno življenje, mladost
- „spomenik“ materi
- prizadeto doživljanje socialnih razmer v domovini, proletarizacija naroda, izseljevanje

TEMATIKA V ROMANU

- Družinska (materinstvo, sinovska krivda, nezakonski otrok)
- Socialna (proletarizacija, alkoholizem, hlapčevstvo)
- Bivanjska (revščina, usoda ženske)

IZPOSTAVLJENE TEME

- mučeniško materinstvo glavne junakinje (hrepenenje, vdanost v usodo, obup)
- tema študenta Lojzeta
- tema socialne bede

OZNAKE ROMANA

- biografski in avtobiografski (literarna preoblikovanost)
- družinski roman (predstavlja svojo družino in okolje) – v to obliko se razširi v 3. poglavju (Franckina ženitev)
- socialni roman (takratne razmere na Vrhniki in v Sloveniji)
- proletarski roman (takratna socialna in politična miselnost – čevljar)

OZNAKA OSEB

- Francka: dobra, pravična, požrtvovalna, polna ljubezni; preplet tihega hrepenenja in neizogibnega razočaranja – nikogar ne krivi, sprejme usodo
- Tone Mihov: iz blaginje pade na proletarsko dno – neplodno sanjaštvo (tudi njegov odhod ni zavestna socialna akcija)
- Lojze: večplasten – fatalist, predstavnik hlapčevskega naroda

ZGRADBA ROMANA

- 8 naslovljenih poglavij – samostojne novele; medsebojno prepletene
- CIKLIČNA kompozicija – usode se ponavljajo (Francka, Tone) – še poglobil fatalizem
- dogajanje se širi navzven – prvo poglavje: omejen svet Franckinega otroštva; četrto: razširi navzven (klanec, očetov odhod); osmo: epski svet se s Franckino smrtjo ponovno zapre

VODILNI MOTIV (smerni, lajtmotiv)

(iz nem. Leitmotiv – vodilni motiv)

- motiv – refren: značilen, izstopajoč motiv, najpogosteje v najpomembnejših trenutkih
- motiv TEKA ZA VOZOM – prvič realističen, potem sanjsko podoživljanje (prvo, drugo, četrto, sedmo, osmo poglavje) – najtežji trenutki njenega življenja

LITERARNE SMERI

- realizem in naturalizem: življenje, socialna beda
- dekadenca: drugo poglavje – vrivek iz mestnega življenja, umetnik – slikar je moralno problematičen lik
- impresionizem – razpoloženja v „duši“ in naravi; zgradba romana – izpostavi samo določene trenutke iz življenja
- simbolizem – več simbolov

SIMBOLI

- Klanec siromakov (statični simbol) – izgublja geogr. določenost – socialno in nacionalno trpljenje, nesrečna usoda naroda
- Tek za vozom (dinamično simbol) – Francikin življenjski poraz iz trpljenja; hrepenenje po boljšem življenju
- Luč v učiteljevem oknu – rešitev, napredek, optimizem, socialno prebujenje ljudstva
- Židana ruta, masleni kruh – lepo, siromaku nedosegljivo

IDEJI ROMANA – nasprotni

- fatalistična miselnost o brezizhodnosti (Lojzetove besede) – pasivna vdanost v usodo, nič ni mogoče spremeniti (posledica krščanskega nauka in nerazvite zavesti proletariata)
- optimistično-razsvetljenska ideja: luč razuma, izobrazbe, kulture – je edina nosilka upanja za rešitev slovenskega človeka iz socialne bede

JEZIKOVNO-SLOGOVNE ZNAČILNOSTI

- Jezik in slog: izredno čustvena, ritmično privzdignjena, poetična (toplina izražanja)
- Pretežno realističen slog; impresionizem
- Biografska dejstva poenostavlja in prilagaja ideji
- Simboli
- Paralelizmi (cikličnost)

